

Враголанка – неговање балетске традиције

У протекле четири и по деценије комични балет *Враголанка* на музику Фердинанда Херолда, по либрету Жана Добервала и у оркестрацији и аранжману музике Џона Ланчберија, постављан је на сцену СНП-а три пута: 1973, 1986. и 1991. године (обнова). Биле су то кореографије и режије Ике Отрина у којима је публика недвосмислено уживала. Чињеница да се ради о једном од најстаријих балетских дела (прво извођење 1789. у Бордоу), са тематиком из сеоског живота, заснованом на љубавном заплету и очекиваним драмским обртима, чији су ликови из народа, па све то зачињено здравим хумором и комиком које плесачи исказују веома читљивом пантомимом и једноставним плесним комбинацијама, обезбедило је *Враголанки* популарност и дуг живот на свим значајнијим балетским позорницама света.

Овога пута своје виђење *Враголанке* понудио је новосадској балетској публици Калин Ханциу, румунски балетски педагог и кореограф. Са психолошког становишта, он је враголанку сагледао као типичну представницу генерације девојака, чије понашање излази из оквира стереотипних патријархалних примера послушних девојака. Његова *Враголанка* потврђује стару народну изреку *сачувати девојку исто је као и сачувати воду у решету*. У том смислу је у режији нагласио поларитет Лизе и њене доминантне и строге мајке Симоне, која на све могуће начине, али са топлином и довитљивошћу, покушава да спречи љубав кћерке са сиромашним младићем, планирајући њену удају за сина богатог трговца. Разрађеним сценама, Ханциу ствара динамичну, ведру представу засновану на класичној балетској техници, у којој се, у амбијенту породичне куће, сеоског трга, излетишта или поља, смењују марифетлуци пркосне и тврдоглаве кћерке са узалудним предострожностима упорне мајке. Љубав, наравно, побеђује.

На премијерном извођењу 23. фебруара у улози Лизе, сеоске девојке, наступила је првакиња Балета СНП-а Ана Ђурић, потврдивши и овога пута супериорност свог плесног и глумачког наступа. Беспрекорном трансформацијом понудила је публици драгу, веселу, тврдоглаву и бећарасту Лизу, која не преза од разних смицалица само да би се састала са својим Коленом. Детињастим шармом, лепршала је по сцени у љупко осмишљеним плесним комбинацијама, у којима су дошли до изражаја њени лаки скокови и прецизне пируете.

Мајку Симону, већ како традиција овог балета налаже, увек игра мушки плесач, што додатно доприноси карикатуралности лика, који понекад може да иде и до гротеске. У новосадској поставци ову улогу мајсторски је остварио Самјуел Бишоп. Његова интерпретација зрачила је посебним глумачким умећем, сугестивном пантомимом и добро осмишљеним комично-умереним геговима, вешто „упакованим“ у плесне комбинације и дуете са Аном Ђурић. Чувени соло плес у дрвеним клопама на познати музички лајт мотив из *Враголанке*, а који је Бишоп, њему својственим шармом, извео, измаио је овације публике. Подсећања ради, овај талентовани играч, успео је великим трудом и посвећеношћу улогама у којима је досад играо, да развије свој плесно-глумачки потенцијал невероватном узлазном линијом.

У лику сеоског младића Колена, Лезиног момка, на премијери је наступио добро припремљен Милан Иван. Складне играчке фигуре и солидне плесне технике, био је партнерски усклађен са Аном Ђурић (љубавни адаћо у другом чину), дајући свом наступу враголасту ведрину и младалачку љупкост. Кореограф Ханциу зналачки је одабрао играчки тандем за ликове Томаса, богатог трговца и његовог сина Алена. Публика је уживала у комично-плесним наступима Давида Груоса и Игора Таубера, који су веома успешно

остварили своје карактерне улоге. У лику Фани Елслер, која у сеоску обичност својим плесом и посебношћу уноси дух неког другачијег света, наступила је Катарина Кљајић, испољивши потребан плесни темперамент и грациозност. Вредна пажње је и једна од незаобилазних и живописних играчких сцена у првом чину: сеоско двориште са кокошкама и петлом, кореографска минијатура у којој се одлично снашао Александар Бачварди, као Петао.

Мушки и женски део ансамбла у плесним сценама жетелачких радова и забаве, зрачио је ведрином и полетом, али не увек и плесно-техничком усклађеношћу.

Костими Мирјане Стојановић Маурич чинили су посебност ове представе, с обзиром на неизоставну наглашеност комичних карактера појединих ликова (Мајка Симона, Ален, син трговца). Увек са истанчаним естетским осећајем за колористику и форму, она је и у овој представи понудила усклађене костиме пастелних тонова и стилских назнака епохе романтизма, с почетка XIX века.

Сценограф Саша Сенковић је за овај балет, чини се у најбољој намери да искористи понуђене техничке могућности СНП-а, настојао да визуелно и симболички обједини осликани архитектонски декор сеоског амбијента, са фото слајдовима крупног плана жита у пољу, и видео пројекцијом олујног неба и невремена, што је деловало стилски неусаглашено.

У играчком смислу *Враголанка* је једна ведра и оптимистичка кореографска свита која има свој пандан у Херолдовој музици коју је, како запажа диригент представе Александар Којић, Ланчбери *заоденуо у изванредно пријатно оркестарско рухо*. „Колико се забављају и уживају играчи на сцени, ништа мање се не забављају музичари у оркестру- и ја са њима”- написао је у програму маестро, који је и овога пута с умећем усагласио музицирање оркестра са наступима играча на сцени.

Снежана Субић, 26. 2. 2019.